

ZOBOWIĄZANIA W OBRODIE GOSPODARCZYM

REDAKCJA NAUKOWA

Agnieszka Malarewicz-Jakubów

AUTORZY

Przemysław Brzozowski

Paweł Czaplicki

Michał Gornowicz

Michał Hejbudzki

Ewa Lewandowska

Paweł Lewandowski

Sylwia Łazarewicz

Agnieszka Malarewicz-Jakubów

Anna Moszyńska

Adrian Niewęgłowski

Joanna Pawlikowska

Edyta Rutkowska-Tomaszewska

Grzegorz Sikorski

Szymon Słotwiński

Karol Szadkowski

Rafał Szczepaniak

Renata Tanajewska

Katarzyna Ząbkiewicz

Jakub Jan Zięty

ZOBOWIĄZANIA W OBROCE GOSPODARCZYM

REDAKCJA NAUKOWA

Agnieszka Malarewicz-Jakubów

Anna Moszyńska

Adrian Niewęłowski

AUTORZY

Joanna Pawlikowska

Przemysław Brzozowski

Edyta Rutkowska-Tomaszewska

Paweł Czaplicki

Grzegorz Sikorski

Michał Gornowicz

Szymon Słotwiński

Michał Hejbudzki

Karol Szadkowski

Ewa Lewandowska

Rafał Szczepaniak

Paweł Lewandowski

Renata Tanajewska

Sylwia Łazarewicz

Katarzyna Ząbkiewicz

Agnieszka Malarewicz-Jakubów

Jakub Jan Zięty

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

Stan prawny na 1 września 2024 r.

Recenzent

Prof. dr hab. Jacek Mazurkiewicz

Wydawczyni

Monika Pawłowska

Redaktor prowadzący

Kinga Zając

Opracowanie redakcyjne

Trzy kropki Joanna Maź

Projekt okładek serii

Wojtek Janikowski

Poszczególne części książki napisali:

Przemysław Brzozowski – cz. szczególna rozdz. II pkt 2, 3

Paweł Czaplicki – cz. ogólna rozdz. IV, V

Michał Gornowicz – cz. szczególna rozdz. II pkt 1

Michał Hejbudzki – cz. szczególna rozdz. I pkt 13

Ewa Lewandowska – cz. ogólna rozdz. I, II, XI; cz. szczególna rozdz. I pkt 9

Paweł Lewandowski – cz. ogólna rozdz. IX; cz. szczególna rozdz. I pkt 2, 10

Sylwia Łazarewicz – cz. szczególna rozdz. I pkt 3

Agnieszka Malarewicz-Jakubów – przedmowa

Anna Moszyńska – wprowadzenie pkt 1–3; cz. ogólna rozdz. VII, cz. szczególna rozdz. I pkt 1, 11, 12

Adrian Niewęgotowski – cz. ogólna rozdz. X

Joanna Pawlikowska – cz. szczególna rozdz. II pkt 5, 8

Edyta Rutkowska-Tomaszewska – cz. szczególna rozdz. III

Grzegorz Sikorski – cz. szczególna rozdz. I pkt 6–8

Szymon Słotwiński – cz. ogólna rozdz. VI, VIII; cz. szczególna rozdz. I pkt 16

Karol Szadkowski – cz. ogólna rozdz. XII, XIII; cz. szczególna rozdz. I pkt 4, 5, 15

Rafał Szczepaniak – cz. ogólna rozdz. III

Renata Tanajewska – cz. szczególna rozdz. II pkt 4, 6, 7

Katarzyna Ząbkiewicz – wprowadzenie pkt 4

Jakub Jan Zięty – cz. szczególna rozdz. I pkt 14; cz. szczególna rozdz. II pkt 9, 10

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2025

ISBN 978-83-8358-974-9

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. +48 728 313 462

e-mail: PL-ksiazki@wolterskluwer.com

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	17
Przedmowa	21
Wprowadzenie	23
1. Zasady obrotu gospodarczego	23
1.1. Zasada wolności (swobody) gospodarczej.....	23
1.2. Zasada autonomii woli i zasada swobody umów	25
1.2.1. Zasada swobody umów	26
1.2.2. Zakres zasady wolności umów.....	26
1.3. Zasada równości prawnej przedsiębiorców	28
1.4. Zasada profesjonalizmu przedsiębiorców	28
1.5. Zasada poszanowania dobrych obyczajów.....	29
2. Rodzaje stosunków handlowych (B2B, B2C)	31
2.1. Pojęcie stosunków handlowych	31
2.2. Pojęcie przedsiębiorcy	32
2.3. Pojęcie konsumenta	33
2.4. Rozszerzenie ochrony konsumenckiej.....	33
3. Charakterystyka czynności handlowych (cechy umów handlowych)	34
4. Rola prawa zobowiązań w stosunkach handlowych.....	37

CZĘŚĆ OGÓLNA

Rozdział I

Istota zobowiązań w obrocie gospodarczym	51
1. Dłużnik i wierzyciel w obrocie gospodarczym	51
2. Treść i rodzaje świadczeń w obrocie gospodarczym.....	54

Rozdział II

Wielość wierzycieli i dłużników w obrocie gospodarczym	61
1. Zobowiązania solidarne	61
1.1. Solidarność bierna	62

1.2. Solidarność czynna.....	63
1.3. Solidarność niewłaściwa	64
2. Zobowiązania podzielne	65
3. Zobowiązania niepodzielne.....	65

Rozdział III

Źródła powstania zobowiązań.....	67
1. Czyny niedozwolone (delikty).....	67
1.1. Istota deliktu.....	67
1.2. Zasady i przesłanki deliktowej odpowiedzialności odszkodowawczej.....	69
1.3. Modyfikacje kodeksowego kształtu reżimu odpowiedzialności deliktowej (modyfikacje przesłanek)	71
1.3.1. Kodeksowe odstępstwa	71
1.3.2. Pozakodeksowe odstępstwa.....	74
1.3.3. Europeizacja odpowiedzialności deliktowej jako środka chroniącego konsumentów (klientów)	77
1.4. Przedawnienie roszczeń deliktowych.....	79
2. Bezpodstawne wzbogacenie jako źródło zobowiązań w obrocie gospodarczym.....	80
2.1. Istota bezpodstawnego wzbogacenia	80
2.2. Zastosowanie instytucji bezpodstawnego wzbogacenia w obrocie gospodarczym	82
2.2.1. Brak ważnej umowy	82
2.2.2. Świadczenie zubożonego ponad swoje zobowiązanie	83
2.2.3. Bezpodstawne wzbogacenie a wynagrodzenie ryczałtowe... ..	83
2.3. Przedawnienie roszczeń z bezpodstawnego wzbogacenia.....	84
3. Prowadzenie cudzych spraw bez zlecenia.....	85
4. Akt administracyjny	86
5. Wnioski	90
5.1. Naczelną zasadą odpłatności za świadczone usługi w obrocie gospodarczym	90
5.2. Zbieg roszczeń.....	92
5.3. Problematyka kwalifikacji prawnej roszczenia podnoszonego przed sądem w sprawie cywilnej	94

Rozdział IV

Zawieranie umów w stosunkach handlowych (dochodzenie do powstania zobowiązania).....	97
1. Oferta	97
2. Aukcja	100
3. Przetarg	101
4. Negocjacje.....	103

Rozdział V

Przedmiot umowy w stosunkach handlowych	105
--	------------

Rozdział VI

Rodzaje klauzul umownych i ich stosowanie w stosunkach handlowych.....	109
---	------------

1. Zagadnienia wspólne dotyczące klauzul umownych.....	109
2. Rodzaje klauzul umownych.....	115
2.1. Klauzule adaptacyjne	116
2.2. Klauzule waloryzacyjne	118
2.3. Klauzule zastrzegające formę czynności prawnej – <i>pactum de forma</i>	121
2.4. Klauzule salwatoryjne	123
2.5. Klauzule symplifikacyjne – modyfikujące odpowiedzialność z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania	124
2.5.1. Zadatek	125
2.5.2. Kara umowna	127
2.5.3. Postanowienia umowne kreujące zobowiązania gwarancyjne.....	132
2.6. Klauzule jurysdykcyjne.....	133

Rozdział VII

Dodatkowe zastrzeżenia umowne.....	137
---	------------

1. Zadatek	137
1.1. Znaczenie zadatku	137
1.2. Zadatek jako surogat (substytut) odszkodowania.....	138
1.3. Odszkodowanie przenoszące wysokość zadatku	139
1.4. Realny charakter zadatku	140
1.5. Dyspozytywny charakter przepisów o zadatku	140
2. Zaliczka	141
2.1. Znaczenie zaliczki.....	141
2.2. Zaliczka a zadatek.....	142
3. Kara umowna.....	142
3.1. Znaczenie kary umownej.....	142
3.2. Funkcje kary umownej	143
3.3. Zastrzeżenie kary umownej	143
3.4. Dochodzenie zapłaty kary umownej	145
3.5. Miarkowanie kary umownej	145
3.6. Odszkodowanie przenoszące wysokość kary umownej	146
4. Umowne prawo odstąpienia	146
4.1. Umowne prawo odstąpienia a zasada <i>pacta sunt servanda</i>	146
4.2. Termin do odstąpienia	147
4.3. Skutki odstąpienia od umowy	147

4.4. Klauzula <i>lex commissoria</i>	148
4.5. Dopuszczalność zastrzeżenia umownego prawa odstąpienia w umowach przenoszących własność nieruchomości.....	148
4.6. Odstępne	149

Rozdział VIII

Zabezpieczenie wierzytelności w stosunkach handlowych	151
1. Wprowadzenie	151
2. Cechy wspólne zabezpieczeń wierzytelności w stosunkach handlowych ...	153
3. Zabezpieczenia rzeczowe	154
3.1. Zastaw	154
3.2. Zastaw rejestrowy	156
3.3. Hipoteka	158
4. Zabezpieczenia osobiste	160
4.1. Poręczenie	160
4.2. Poręczenie wekslowe (awal).....	162
5. Umowa przewłaszczenia na zabezpieczenie (nienazwany typ zabezpieczenia powierniczego)	164
5.1. Wprowadzenie.....	164
5.2. Przewłaszczenie na zabezpieczenie rzeczy ruchomych.....	166
5.3. Przewłaszczenie na zabezpieczenie nieruchomości.....	167

Rozdział IX

Sposoby wykonania zobowiązania	171
1. Istota wykonania zobowiązania.....	171
2. Podmioty wykonania zobowiązania	174
3. Przedmiot wykonania zobowiązania	175
4. Termin spełnienia świadczenia	177
5. Miejsce spełnienia świadczenia.....	179
6. Wykonanie zobowiązań z umów wzajemnych	181
7. Prawo zatrzymania	182
8. Dowody wykonania zobowiązania.....	183
9. Złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu.....	184

Rozdział X

Skutki niewykonania zobowiązań	187
1. Pojęcie niewykonania zobowiązania i nienależytego wykonania zobowiązania	187
2. Skutki niewykonania zobowiązań – kwestie wspólne.....	190
3. Podstawa odpowiedzialności dłużnika i zakres obowiązku odszkodowawczego	191
4. Odpowiedzialność dłużnika za niespełnienie świadczenia niepieniężnego w terminie.....	194

5. Odpowiedzialność dłużnika za nienależyte wykonanie zobowiązania niepieniężnego	197
6. Odpowiedzialność dłużnika za podwykonawców i pomocników.....	202
7. Kary umowne.....	205
8. Skutki niewykonania zobowiązania pieniężnego	207
9. Zwłoka wierzyciela	210
Rozdział XI	
Ochrona wierzyciela w razie niewypłacalności dłużnika	213
Rozdział XII	
Przejęcie praw i obowiązków wynikających z zobowiązań.....	219
1. Przelew wierzytelności	219
2. Wstąpienie w prawa zaspokojonego wierzyciela.....	227
3. Przejęcie długu	228
Rozdział XIII	
Czynności prawne odnoszące się do osób trzecich.....	233
1. Wprowadzenie	233
2. Umowa o świadczenie na rzecz osoby trzeciej (art. 393 k.c.).....	234
3. Umowa o świadczenie przez osobę trzecią (art. 391 k.c.).....	236
4. Umowa o zwolnienie dłużnika z obowiązku świadczenia (art. 392 k.c.) ..	237
5. Przekaz	239
CZEŚĆ SZCZEGÓLNA	
Rozdział I	
Umowy nazwane	245
1. Umowa sprzedaży	245
1.1. Zagadnienia wprowadzające	245
1.1.1. Pojęcie	245
1.1.2. <i>Essentialia negotii</i>	245
1.1.3. Charakter umowy sprzedaży	246
1.2. Świadczenia stron	246
1.2.1. Przedmiot sprzedaży	246
1.2.2. Cena	248
1.3. Prawa i obowiązki stron.....	250
1.3.1. Obowiązki sprzedawcy.....	250
1.3.2. Obowiązki kupującego.....	251
1.4. Specyfika umowy w stosunkach handlowych.....	253
1.4.1. Krótszy termin przedawnienia roszczeń.....	253
1.4.2. Ustawa o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych.....	254

1.4.3.	Konwencja wiedeńska	255
1.5.	Swoboda kształtowania postanowień umownych	255
1.5.1.	Korzyści i ciężary. Niebezpieczeństwo	256
1.5.2.	Koszty wydania i odebrania rzeczy	257
1.5.3.	Szczególne rodzaje sprzedaży	258
1.6.	Uprawnienia z tytułu niewykonania zobowiązania	263
1.6.1.	Rękojmia	263
1.6.2.	Gwarancja przy sprzedaży	278
2.	Umowa o dzieło	283
2.1.	Zagadnienia wprowadzające	283
2.2.	Specyfika umowy w stosunkach handlowych	284
2.3.	Prawa i obowiązki stron	284
2.4.	Materiały do wykonania dzieła	290
2.5.	Odebranie dzieła	291
2.6.	Możliwość stosowania umowy przedwstępnej i promesy	292
2.7.	Swoboda kształtowania postanowień umownych	293
2.8.	Roszczenia z tytułu niewykonania zobowiązania	293
2.9.	Terminy realizacji umowy	295
2.10.	Załączniki do umowy	295
3.	Umowa o roboty budowlane	296
3.1.	Zagadnienia wprowadzające	296
3.2.	Specyfika umowy w stosunkach handlowych	297
3.3.	Prawa i obowiązki stron	299
3.3.1.	Oddanie obiektu	299
3.3.2.	Współdziałanie z wykonawcą	300
3.3.3.	Odbiór obiektu i odbiory częściowe robót	301
3.3.4.	Zapłata wynagrodzenia	302
3.4.	Roszczenia z tytułu niewykonania zobowiązania	303
3.5.	Swoboda kształtowania postanowień umownych	304
3.5.1.	Regulacje o charakterze dyspozytywnym	304
3.5.2.	Regulacje o charakterze (semi)imperatywnym	305
3.6.	Terminy realizacji umowy	308
3.7.	Załączniki do umowy	308
4.	Umowa najmu	309
4.1.	Najem	309
4.1.1.	Treść i zawarcie umowy najmu	309
4.1.2.	Prawa i obowiązki stron	310
4.1.3.	Zbycie rzeczy najętej	313
4.1.4.	Zakończenie najmu	313
4.1.5.	Przedawnienie roszczeń	313
4.2.	Najem lokalu	314
4.2.1.	Ogólna charakterystyka najmu lokalu	314

4.2.2. Specyfika umowy najmu lokalu w stosunkach handlowych.....	316
5. Umowa najmu instytucjonalnego lokalu.....	319
5.1. Treść i zawarcie umowy.....	319
5.2. Prawa i obowiązki stron.....	320
5.3. Zakończenie stosunku najmu.....	321
6. Umowa leasingu.....	323
6.1. Zagadnienia wprowadzające.....	323
6.2. Specyfika umowy w stosunkach handlowych.....	325
6.3. Prawa i obowiązki stron.....	326
6.4. Możliwość stosowania umowy przedwstępnej i promesy.....	328
6.5. Swoboda kształtowania postanowień umownych.....	329
6.6. Roszczenia z tytułu niewykonania zobowiązania.....	331
6.7. Terminy realizacji umowy.....	335
6.8. Załączniki do umowy.....	335
7. Umowa komisu.....	335
7.1. Zagadnienia wprowadzające.....	335
7.2. Specyfika umowy w stosunkach handlowych.....	337
7.3. Prawa i obowiązki stron.....	338
7.4. Możliwość stosowania umowy przedwstępnej i promesy.....	339
7.5. Swoboda kształtowania postanowień umownych.....	339
7.6. Roszczenia z tytułu niewykonania zobowiązania.....	340
7.7. Terminy realizacji umowy.....	342
7.8. Załączniki do umowy.....	342
8. Umowa ubezpieczenia.....	343
8.1. Zagadnienia wprowadzające.....	343
8.2. Specyfika umowy w stosunkach handlowych.....	348
8.3. Prawa i obowiązki stron.....	351
8.4. Możliwość stosowania umowy przedwstępnej i promesy.....	355
8.5. Swoboda kształtowania postanowień umownych.....	356
8.6. Roszczenia z tytułu niewykonania zobowiązania.....	357
8.7. Terminy realizacji umowy.....	359
8.8. Załączniki do umowy.....	362
9. Umowa zlecenia.....	362
9.1. Zagadnienia wprowadzające.....	362
9.2. Specyfika umowy w stosunkach handlowych.....	364
9.3. Prawa i obowiązki stron.....	365
9.4. Możliwość stosowania umowy przedwstępnej i promesy.....	368
9.5. Swoboda kształtowania postanowień umownych.....	368
9.6. Roszczenia z tytułu niewykonania zobowiązania.....	368
9.7. Terminy realizacji umowy.....	369
9.8. Załączniki do umowy.....	370
10. Umowa agencyjna.....	371

10.1. Zagadnienia wprowadzające	371
10.2. Specyfika umowy w stosunkach handlowych	372
10.3. Prawa i obowiązki stron.....	373
10.4. Możliwość stosowania umowy przedwstępnej i promesy	375
10.5. Swoboda kształtowania postanowień umownych	376
10.6. Roszczenia z tytułu niewykonania zobowiązania	379
10.7. Terminy realizacji umowy.....	379
10.8. Załączniki do umowy.....	379
10.9. Wygaśnięcie umowy.....	380
11. Umowa przewozu.....	380
11.1. Zagadnienia wprowadzające	380
11.1.1. Zasada pierwszeństwa przepisów szczególnych (<i>lex specialis</i>).....	380
11.1.2. Źródła prawa krajowego	381
11.1.3. Umowy międzynarodowe w zakresie przewozu	381
11.1.4. Prawo przewozowe	382
11.1.5. Przepisy regulujące transport drogowy.....	382
11.2. Specyfika umowy przewozu.....	383
11.2.1. Charakter umowy przewozu.....	383
11.2.2. <i>Essentialia negotii</i>	384
11.2.3. Zawarcie umowy przewozu.....	384
11.2.4. Strony umowy przewozu	386
11.2.5. Status prawny przewoźnika.....	386
11.3. Prawa i obowiązki stron.....	387
11.3.1. Zagadnienia wprowadzające	387
11.3.2. Przewóz osób i przesyłek bagażowych.....	388
11.3.3. Przewóz rzeczy	389
11.4. Swoboda kształtowania postanowień umownych	393
11.4.1. Adhezyjny i masowy charakter umowy przewozu	393
11.4.2. Obowiązek przewozu	393
11.4.3. <i>Accidentalialia negotii</i>	394
11.5. Roszczenia z tytułu niewykonania zobowiązania	394
11.5.1. Odpowiedzialność przewoźnika.....	394
11.5.2. Odpowiedzialność nadawcy przesyłki.....	397
11.5.3. Obowiązkowe postępowanie reklamacyjne	397
11.6. Terminy realizacji roszczeń.....	397
12. Umowa spedycji.....	398
12.1. Zagadnienia wprowadzające	398
12.2. Specyfika umowy spedycji.....	399
12.2.1. Definicja umowy spedycji.....	399
12.2.2. Umowa spedycji a umowa przewozu	400
12.2.3. Charakter umowy spedycji.....	400
12.2.4. Odpowiednie stosowanie przepisów o umowie zlecenia	401

12.3. Prawa i obowiązki stron.....	401
12.4. Roszczenia z tytułu niewykonania zobowiązania	402
12.4.1. Odpowiedzialność za utratę, ubytek lub uszkodzenie przesyłki	402
12.4.2. Odpowiedzialność za winę w wyborze.....	402
12.4.3. Odpowiedzialność za inne szkody. Porównanie zasad odpowiedzialności spedytora i przewoźnika.....	404
12.5. Terminy realizacji roszczeń.....	404
13. Umowa składu	405
13.1. Wprowadzenie.....	405
13.2. Ogólna charakterystyka umowy składu.....	409
13.3. Podstawowe prawa i obowiązki przedsiębiorcy składowego.....	411
13.4. Podstawowe prawa i obowiązki składającego.....	415
13.5. Odpowiedzialność za niewykonanie lub nienależyte wykonanie umowy	417
13.6. Przedawnienie roszczeń z umowy składu.....	418
14. Umowa spółki cywilnej.....	419
14.1. Zagadnienia wprowadzające	419
14.2. Specyfika umowy w stosunkach handlowych.....	421
14.3. Prawa i obowiązki stron.....	423
14.4. Możliwość stosowania umowy przedwstępnej i promesy	425
14.5. Terminy realizacji umów	425
15. Umowa poręczenia.....	425
15.1. Treść i zawarcie umowy poręczenia.....	425
15.2. Sytuacja prawna poręczyciela.....	427
15.3. Sytuacje prawne wierzyciela i dłużnika.....	429
15.4. Specyfika umowy poręczenia w stosunkach handlowych.....	430
16. Umowa o doradztwo inwestycyjne dotyczące instrumentów finansowych	431
16.1. Uwagi wprowadzające.....	431
16.2. Charakter umowy.....	432
16.3. Strony umowy	433
16.4. Treść umowy.....	434
16.5. Odpowiedzialność firmy inwestycyjnej za szkodę wyrządzoną klientowi.....	435

Rozdział II

Umowy nienazwane.....	437
1. Umowa franchisingu	437
1.1. Zagadnienia wprowadzające	437
1.2. Specyfika umowy w stosunkach handlowych.....	437
1.3. Prawa i obowiązki stron.....	439
1.4. Możliwość stosowania umowy przedwstępnej i promesy	440

1.5.	Swoboda kształtowania postanowień umownych	440
1.6.	Roszczenia z tytułu niewykonania zobowiązania	441
1.7.	Terminy realizacji umowy	441
1.8.	Załączniki do umowy.....	441
2.	Umowa factoringu.....	442
2.1.	Zagadnienia wprowadzające	442
2.2.	Specyfika umowy w stosunkach handlowych	443
2.3.	Prawa i obowiązki stron.....	444
2.4.	Możliwość stosowania umowy przedwstępnej i promesy	445
2.5.	Swoboda kształtowania postanowień umownych	446
2.6.	Roszczenia z tytułu niewykonania zobowiązania	446
2.7.	Terminy realizacji umowy	447
2.8.	Załączniki do umowy.....	448
3.	Umowa forfaitingu.....	448
3.1.	Zagadnienia wprowadzające	448
3.2.	Specyfika umowy w stosunkach handlowych	449
3.3.	Prawa i obowiązki stron.....	450
3.4.	Możliwość stosowania umowy przedwstępnej i promesy	451
3.5.	Swoboda kształtowania postanowień umownych	451
3.6.	Roszczenia z tytułu niewykonania zobowiązania	452
3.7.	Terminy realizacji umowy	453
3.8.	Załączniki do umowy.....	453
4.	Umowa sponsoringu.....	454
4.1.	Zagadnienia wprowadzające	454
4.2.	Specyfika umowy w stosunkach handlowych	455
4.3.	Prawa i obowiązki stron.....	456
4.4.	Możliwość stosowania umowy przedwstępnej i promesy	458
4.5.	Swoboda kształtowania postanowień umownych	458
4.6.	Roszczenia z tytułu niewykonania zobowiązania	458
4.7.	Terminy realizacji umowy	459
4.8.	Załączniki do umowy.....	460
5.	Umowa know-how	461
5.1.	Zagadnienia wprowadzające	461
5.2.	Specyfika umowy w stosunkach handlowych	462
5.3.	Prawa i obowiązki stron.....	463
5.4.	Możliwość stosowania umowy przedwstępnej i promesy	463
5.5.	Swoboda kształtowania postanowień umownych	463
5.6.	Roszczenia z tytułu niewykonania zobowiązania	463
5.7.	Terminy realizacji umowy	464
5.8.	Załączniki do umowy.....	465
6.	Umowa outsourcingu	465
6.1.	Zagadnienia wprowadzające	465
6.2.	Specyfika umowy w stosunkach handlowych	465

6.3.	Prawa i obowiązki stron.....	466
6.4.	Możliwość stosowania umowy przedwstępnej i promesy	467
6.5.	Swoboda kształtowania postanowień umownych	468
6.6.	Roszczenia z tytułu niewykonania zobowiązania	468
6.7.	Terminy realizacji umowy.....	469
6.8.	Załączniki do umowy.....	470
7.	Umowa barteru.....	471
7.1.	Zagadnienia wprowadzające	471
7.2.	Specyfika umowy w stosunkach handlowych.....	471
7.3.	Prawa i obowiązki stron.....	472
7.4.	Możliwość stosowania umowy przedwstępnej i promesy	473
7.5.	Swoboda kształtowania postanowień umownych	474
7.6.	Roszczenia z tytułu niewykonania zobowiązania	474
7.7.	Terminy realizacji umowy.....	475
7.8.	Załączniki do umowy.....	475
8.	Umowa licencji.....	476
8.1.	Zagadnienia wprowadzające	476
8.2.	Specyfika umowy w stosunkach handlowych.....	477
8.3.	Prawa i obowiązki stron.....	478
8.4.	Możliwość stosowania umowy przedwstępnej i promesy	479
8.5.	Swoboda kształtowania postanowień umownych	479
8.6.	Roszczenia z tytułu niewykonania zobowiązania	480
8.7.	Terminy realizacji umowy.....	481
8.8.	Załączniki do umowy.....	481
9.	Umowa koncernu	481
9.1.	Zagadnienia wprowadzające	481
9.2.	Specyfika umowy w stosunkach handlowych.....	485
9.3.	Prawa i obowiązki stron.....	487
9.4.	Możliwość stosowania umowy przedwstępnej i promesy	488
9.5.	Swoboda kształtowania postanowień umownych	489
9.6.	Roszczenia z tytułu niewykonania zobowiązania	489
9.7.	Terminy realizacji umowy.....	489
9.8.	Załączniki do umowy.....	489
10.	Umowa konsorcjum.....	490
10.1.	Zagadnienia wprowadzające	490
10.2.	Specyfika umowy w stosunkach handlowych.....	491
10.3.	Prawa i obowiązki stron.....	493
10.4.	Możliwość stosowania umowy przedwstępnej i promesy	494
10.5.	Swoboda kształtowania postanowień umownych	494
10.6.	Roszczenia z tytułu niewykonania zobowiązania	494
10.7.	Terminy realizacji umowy.....	495
10.8.	Załączniki do umowy.....	495

Rozdział III**Rola wzorców umownych w obrocie gospodarczym oraz ryzyko braku**

zgodności przedsiębiorcy w tym obszarze	497
1. Pojęcie i ogólna charakterystyka wzorców umownych	497
2. Zasady stosowania i związania wzorcami umownymi	501
3. Wymóg transparencji wzorców umownych.....	507
4. Wzorce umowne w obrocie konsumenckim	509
4.1. Konsument wobec przewagi kontraktowej i informacyjnej przedsiębiorcy.....	509
4.2. Wzorce umowne a swoboda w kształtowaniu treści umów w obrocie konsumenckim.....	514
4.3. Niedozwolone klauzule umowne we wzorcach umów konsumenckich	518
4.4. Mechanizmy kontroli wzorców umownych i ochrony konsumentów przed niedozwolonymi klauzulami umownymi	527
5. Ryzyko braku zgodności przedsiębiorców w zakresie stosowania wzorców umownych i klauzul abuzywnych oraz jego skutki	532
6. Rozszerzenie ochrony przed niedozwolonymi klauzulami umownymi na niektórych przedsiębiorców	544
Literatura.....	551
Wykaz orzeczeń.....	579
Autorzy.....	591

PRZEDMOWA

Otrzymuję Państwo publikację, stanowiącą dokonany przeze mnie wybór zagadnień i problemów z zakresu prawa cywilnego zobowiązań. Omawiane zagadnienia mają szczególne znaczenie w szeroko rozumianym obrocie gospodarczym. To monograficzne opracowanie może być traktowane jako podręcznik dla studentów prawa, administracji, ekonomii. Chcielibyśmy, aby była to pozycja, po którą będą chętnie sięgali przedsiębiorcy, jak również prawnicy wykonujący na ich rzecz obsługę prawną: radcowie prawni i adwokaci. Nie wszystkie poruszane w książce zagadnienia mieszczą się w tzw. ścisłej definicji prawa zobowiązań, ale uznałam je za istotne do omówienia w związku z tym, że często występują w relacjach obrotu gospodarczego.

Moje zaproszenie do współpracy przy tworzeniu tej monografii przyjęli pracownicy kilku ośrodków naukowych: Uniwersytetu w Białymstoku, Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, Uniwersytetu Marii Skłodowskiej-Curie w Lublinie, Uniwersytetu Gdańskiego, Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytetu Szczecińskiego, Uniwersytetu Wrocławskiego. Wszystkim Państwu Autorom dziękuję za zaufanie i znakomitą współpracę. Staralam się tak zsynchronizować prace poszczególnych Autorów, aby oddana do Czytelników rąk publikacja miała jednolity charakter.

Staraliśmy się, aby książka miała charakter uporządkowanych informacji, a nie analizy kontrowersji występujących w doktrynie. W bardzo nieznacznym stopniu Autorzy oceniają omawiane regulacje prawne.

Jest to pierwsze wydanie tej monografii, wieloautorskiej i obejmującej mnogość zagadnień. Czytelnikom będę wdzięczna za wszelkie uwagi, które będziemy mogli wykorzystać przy aktualizowaniu treści tej pozycji.

*W imieniu własnym i Autorów,
Redaktor
Prof. dr hab. Agnieszka Malarewicz-Jakubów
Kierowniczka Katedry Prawa Handlowego
Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku
malarewicz@uwb.edu.pl*

WPROWADZENIE

1. Zasady obrotu gospodarczego

Obrót gospodarczy opiera się na określonych regułach, zwanych zasadami obrotu gospodarczego. Katalog tych zasad jest różnie ujmowany w doktrynie, poszczególne opracowania odwołują się jednak do tożsamych lub podobnych reguł i wartości. Wymienić tu należy:

- 1) **zasadę wolności (swobody) gospodarczej,**
- 2) **zasadę autonomii woli i swobody umów,**
- 3) **zasadę równości prawnej przedsiębiorców,**
- 4) **zasadę profesjonalizmu przedsiębiorców,**
- 5) **zasadę poszanowania dobrych obyczajów.**

1.1. Zasada wolności (swobody) gospodarczej

Wolność działalności gospodarczej została podniesiona do rangi zasady konstytucyjnej. Zgodnie z art. 20 ustawy zasadniczej podstawę ustroju gospodarczego Rzeczypospolitej Polskiej stanowi społeczna gospodarka rynkowa oparta na wolności działalności gospodarczej, własności prywatnej oraz solidarności, dialogu i współpracy partnerów społecznych. **Społeczna gospodarka rynkowa (SGR)** jest koncepcją wypracowaną w niemieckiej myśli społecznej i wdrożoną do praktyki gospodarczej Niemiec po II wojnie światowej (*Soziale Marktwirtschaft*). Idea SGR polega na próbie znalezienia równowagi i pogodzenia dwóch koncepcji, postrzeganych jako sprzeczne: liberalizmu gospodarczego oraz państwa opiekuńczego, dążącego do zaspokajania potrzeb społecznych obywateli. Tę opiekę państwa ujmuje się w przyznaniu kolejnej zasady – subsydiarności, która oznacza, że jednostki powinny radzić sobie, w miarę możliwości, same, a ewentualną pomoc państwo powinno organizować według hasła „Pomoc do samopomocy”¹. Państwo ma więc jedynie tworzyć reguły gry gospodarczej, a nie być aktywnym graczem i wpływać na wyniki gry rynkowej.

---

¹ Jeden z ideologicznych ojców SGR Alexander Rüstow określił to obrazowo: „Szukasz pomocnej dłoni? Znajdziesz ją na końcu swego przedramienia” (zob. szerzej M. Moszyński, *Niemiecki model Społecznej Gospodarki Rynkowej – perspektywa rynku pracy*, Toruń 2016, s. 50, 64; Z. Witkowski, *Zasada społecznej*

Co ciekawe, Niemcy, jako kolebka doktryny SGR i kraj, gdzie ta zasada znajduje najpełniejszy wyraz w praktyce gospodarczej, nie mają w swojej konstytucji zapisanej zasady SGR (jest ona wyrażona *de iure* tylko w traktacie zjednoczeniowym RFN i NRD). Złośliwi twierdzą, że Niemcy tę zasadę po prostu urzeczywistniają. Truizmem bowiem będzie stwierdzenie, że przestrzeganie zasad w praktyce jest ważniejsze, niż nadawanie im kształtu normy prawnej, nawet najwyższej rangi, która następnie nie będzie w pełni realizowana.

Pierwszym z filarów SGR, wymienionych w polskiej Konstytucji, jest wolność działalności gospodarczej. Wolność ta oznacza swobodę podejmowania i wykonywania aktywności gospodarczej, a także jej zakończenia. Jednym z elementów tej wolności jest swoboda wyboru formy prawnej (np. indywidualna działalność gospodarcza, spółka handlowa, spółdzielnia), w jakiej działalność będzie prowadzona.

Konstytucyjna zasada wolności działalności gospodarczej została powtórzona i uszczegółowiona w przepisach ustawy kluczowej dla polskiego prawa gospodarczego – Prawie przedsiębiorców z 2018 r., która zastąpiła poprzednio obowiązującą ustawę o swobodzie działalności gospodarczej. Konstytucyjna zasada wolności działalności gospodarczej została wymieniona już w preambule Prawa przedsiębiorców, wskazującej na fundamentalne znaczenie tej zasady dla przedsiębiorców i podejmowanej przez nich aktywności gospodarczej. Następnie, w art. 2 pr. przed., wyraźnie wskazano, że podejmowanie, wykonywanie i zakończenie działalności gospodarczej jest wolne dla każdego na równych prawach. W art. 8 pr. przed. stwierdzono natomiast, że przedsiębiorca może podejmować wszelkie działania, z wyjątkiem tych, których zakazują przepisy prawa. Zasada ta miała stanowić przełożenie na grunt prawny popularnego powiedzenia „co nie jest zabronione, jest dozwolone”. Zasadność i sposób jej wprowadzenia budzi jednak wątpliwość².

W kolejnym zdaniu art. 8 pr. przed. wskazano, że przedsiębiorca może zostać zobowiązany do określonego zachowania tylko na podstawie przepisów prawa. Ten przepis odwołuje się do możliwości ograniczania swobody przedsiębiorczości przez normy prawne. Zasada wolności działalności gospodarczej nie ma bowiem charakteru absolutnego, już sama Konstytucja RP przewiduje wyraźnie możliwość jej ograniczania. Zgodnie jednak z art. 22 ustawy zasadniczej ograniczenie wolności działalności gospodarczej jest dopuszczalne tylko w drodze ustawy i tylko ze względu na ważny interes publiczny.

---

gospodarki rynkowej jako podstawa ustroju gospodarczego Trzeciej Rzeczypospolitej Polskiej – wolność działalności gospodarczej [w:] *Studia Iuridica Toruniensia. Przemiany Polskiego Prawa*, t. II, red. E. Kustra, Toruń 2002, s. 8).

² W.J. Katner, *Zagadnienia wprowadzające* [w:] *Prawo gospodarcze i handlowe*, red. W.J. Katner, Warszawa 2020, s. 47; G. Lubeńczuk, A. Wołoszyn-Cichocka, M. Zdyb, *Prawo przedsiębiorców. Komentarz*, Legalis 2019, art. 8.

Oznacza to, iż każdorazowe ograniczenie swobody działalności gospodarczej wymaga łącznego spełnienia dwóch kryteriów:

- formalnego – ograniczenia wolności działalności gospodarczej mogą być ustanawiane „tylko w drodze ustawy”,
- materialnego – ograniczenia te mogą być ustanawiane „tylko ze względu na ważny interes publiczny”.

Wprowadzanie istotnych ograniczeń swobody działalności gospodarczej miało miejsce w trakcie pandemii COVID-19 (w latach 2020–2023). Wówczas przedsiębiorcy, z uwagi na istniejące zagrożenie epidemiczne, zostali obarczeni nie tylko istotnymi ograniczeniami, lecz nawet całkowitymi zakazami prowadzenia działalności gospodarczej. O ile spełnienie przesłanki interesu publicznego nie budziło wątpliwości (choć wprowadzane ograniczenia spotkały się z krytyką z punktu widzenia ich proporcjonalności czy nawet racjonalności), o tyle zastrzeżenia wywoływała forma ich wprowadzenia – znaczna część tych zakazów została bowiem wprowadzona przez polskiego prawodawcę nie w drodze ustawy, lecz w drodze rozporządzeń wykonawczych.

Zgodnie z dominującym w doktrynie poglądem w odniesieniu do ograniczeń wolności działalności gospodarczej ustawa może zawierać upoważnienie do regulacji w aktach wykonawczych pewnych szczegółowych, technicznych kwestii. Konieczne jest natomiast, aby ustawa zawierała wszystkie podstawowe elementy ograniczenia danej wolności i prawa³. Niezachowanie więc formy ustawy, zwłaszcza przy wprowadzaniu zakazów prowadzenia działalności w czasie pandemii, stanowiło naruszenie Konstytucji RP, co potwierdzały kolejne orzeczenia sądowe⁴.

1.2. Zasada autonomii woli i zasada swobody umów

Kluczową zasadą dla całego prawa prywatnego jest **zasada autonomii woli**. Oznacza ona, że **każdy podmiot prawa cywilnego** (osoba fizyczna, prawna lub ułomna osoba prawna) **może własną mocą kształtować swoje stosunki prawne, działając jednak w granicach prawa**. Granice te są jednak dość szerokie, a istniejące ograniczenia służą głównie ochronie interesu publicznego i powszechnie akceptowanych zasad moralnych. W obszarze prawa zobowiązań zasada autonomii woli znajduje swoją konkretyzację w **zasadzie swobody umów**.

³ L. Garlicki, M. Zubik [w:] M. Derlatka, K. Działocha, P. Sarnecki, W. Sokolewicz, J. Trzciński, M. Wiącek, L. Garlicki, M. Zubik, *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, t. I, Warszawa 2016, art. 22.

⁴ Przykładowo wyrok WSA w Opolu z 27.10.2020 r., II SA/Op 219/20, LEX nr 3093916; wyrok WSA w Gorzowie Wielkopolskim z 8.09.2021 r., II SA/Go 564/21, LEX nr 3219629.

1.2.1. Zasada swobody umów

W obrocie gospodarczym **zasada swobody umów** ma znaczenie podstawowe. Oznacza **swobodę kształtowania treści umów w ramach przepisów dyspozytywnych poszczególnych nazwanych stosunków umownych** (umów uregulowanych w Kodeksie cywilnym i w innych ustawach), **jak również przede wszystkim możliwość zawierania umów nieobjętych katalogiem umów nazwanych**. Jednym z wyrazów stosowania swobody umów jest bowiem tworzenie umów nienazwanych (np. franchising, know-how, faktoring, pośrednictwo handlowe, spółka cicha), a także umów mieszanych (łączyących w sobie elementy charakterystyczne dla określonych umów nazwanych i nienazwanych).

Częste zawieranie w obrocie gospodarczym określonego typu umów nienazwanych może doprowadzić do uregulowania w ustawie jej elementów konstrukcyjnych i w efekcie do przekształcenia umowy nienazwanej w nazwaną. Jako przykład może tu służyć umowa leasingu, która najpierw wykształciła się w praktyce jako typ umowy nienazwanej, a następnie w 2000 r. ustawodawca uregulował ją w art. 709¹–709¹⁸ k.c.

Można także wskazać na sytuacje odwrotne – umowa początkowo uregulowana w ustawie, a więc umowa nazwana, wskutek kolejnych zmian ustawodawczych traci swoją podbudowę normatywną, stając się umową nienazwaną. Przykładem jest tu umowa spółki cichej, uregulowana początkowo przepisami Kodeksu handlowego z 1934 r.⁵ Regulację tę uchylono wraz z wejściem w życie Kodeksu cywilnego z 1964 r. Zawieranie umów spółki cichej jest jednak nadal dopuszczalne na podstawie zasady swobody umów.

Spółka cicha⁶ stanowi umowę dwóch stron, polegającą na udziale wspólnika cichego w zyskach i stratach z działalności gospodarczej prowadzonej we własnym imieniu przez wspólnika jawnego. Wspólnik cichy wnosi wkład na rzecz przedsiębiorstwa wspólnika jawnego, między wspólnikami nie powstaje jednak żadnego rodzaju wspólnota – ani majątkowa, ani osobowa (spółka cicha nie stanowi odrębnego podmiotu praw, a jedynie umowę łączącą wspólników). Na zewnątrz wobec kontrahentów i wierzycieli występuje wyłącznie wspólnik jawny (przedsiębiorca), tylko on jest też uprawniony do prowadzenia spraw przedsiębiorstwa. Wspólnik cichy nie ponosi wobec wierzycieli odpowiedzialności za zobowiązania wynikające z działalności prowadzonej przez przedsiębiorcę.

1.2.2. Zakres zasady wolności umów

Tradycyjnie przyjmuje się, że swoboda umów obejmuje cztery aspekty:

- **swobodę decyzji co do zawarcia umowy** – czyli tego, czy w ogóle związać się stosunkiem umownym; swoboda ta może doznawać ograniczeń w przypadku

⁵ Art. 682–695 k.h.

⁶ Zob. więcej G. Jędrejek, *Spółka cicha*, Warszawa 2008.

- np. umów o dostawę mediów (zawarcia umowy o dostawę energii elektrycznej, wody, gazu itp.), trudno bowiem w dzisiejszym świecie wyobrazić sobie funkcjonowanie bez podstawowych mediów;
- **swobodę wyboru osoby kontrahenta** – a więc tego, z kim związać się stosunkiem umownym; swoboda ta może doznawać ograniczeń w przypadku, gdy określone dobra czy usługi sprzedaje lub świadczy jeden podmiot (monopolista) czy nieliczna grupa podmiotów, np. w przypadku wyboru dostawcy mediów;
  - **swobodę wyboru formy umowy** – a więc czy umowę zawrzeć np. w formie ustnej, pisemnej czy w formie aktu notarialnego. W określonych przypadkach jednak przepisy prawa wymagają zawarcia umowy w określonej formie – wówczas swoboda ta jest wyłączona (np. umowa przeniesienia własności nieruchomości musi być zawarta w formie aktu notarialnego);
  - **swobodę kształtowania treści stosunku umownego** – zgodnie z art. 353¹ k.c. „strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego”. Artykuł ten przewiduje więc trzy kategorie ograniczeń wynikających z:
    - a) **właściwości danego stosunku** (np. sprzeczne z naturą umowy gospodarczej jest pozostawienie w ręku tylko jednej strony możliwości dowolnej zmiany jej warunków⁷),
    - b) **ustawy** (tu ograniczenia zawierają m.in. przepisy bezwzględnie obowiązujące normujące dany typ umowy, a także przepisy o ochronie praw konsumentów),
    - c) **zasad współżycia społecznego**, o których bliżej będzie mowa w ostatnim punkcie (pkt 1.5).

Swoboda kształtowania treści umowy jest też zupełnie lub niemal zupełnie wyłączona (przynajmniej dla jednej ze stron umowy) przy tzw. **umowach adhezyjnych** (od łac. *adhaesio* – przyłączenie, przyleganie), czyli zawieranych przez przystąpienie. Przy umowach adhezyjnych treść umowy określa jedna ze stron, silniejsza ekonomicznie (np. monopolista). Druga strona nie ma, co do zasady, możliwości wpływu na treść danej umowy, może ją zaakceptować i przystąpić do umowy lub zrezygnować z jej zawarcia. Przykładem umów adhezyjnych są umowy zawierane przez konsumentów z przedsiębiorcą, który posługuje się wzorami umów lub ogólnymi warunkami umów, np. bank (umowa rachunku bankowego), zakład ubezpieczeń (umowa ubezpieczenia samochodu), przedsiębiorstwo energetyczne (umowa sprzedaży energii elektrycznej).

---

⁷ Uchwała SN (7) z 22.05.1991 r., III CZP 15/91, OSNC 1992/1, poz. 1; wyrok SN z 20.06.2023 r., II CSKP 1476/22, LEX nr 3571887.

Publikacja jest kompendium wiedzy z zakresu prawa zobowiązań, które zostało zawarte w księdze III Kodeksu cywilnego. Autorzy omawiają poszczególne zagadnienia przez pryzmat potrzeb przedsiębiorców nie tylko prowadzących indywidualną działalność gospodarczą, lecz także funkcjonujących jako spółki handlowe. Prawo zobowiązań w stosunkach handlowych jest najbardziej powszechnym, codziennym prawem zarówno przedsiębiorcy, jak i – w ujęciu B2C – konsumenta.

W opracowaniu w usystematyzowany sposób przedstawiono m.in.:

- zawieranie umów w stosunkach handlowych (oferta, aukcja, przetarg, negocjacje);
- rodzaje klauzul umownych i ich stosowanie;
- dodatkowe zastrzeżenia umowne, w tym: zadatek, zaliczkę, kary umowne, umowne prawo odstąpienia;
- zabezpieczenie wierzytelności w stosunkach handlowych;
- umowy nazwane, np.: sprzedaży, o dzieło, o roboty budowlane, najmu instytucjonalnego lokalu, leasingu, komisju, ubezpieczenia, agencyjną, przewozu, spedycji, składu, spółki cywilnej, poręczenia, o doradztwo inwestycyjne dotyczące instrumentów finansowych;
- umowy nienazwane, w szczególności: franchisingu, faktoringu, forfaitingu, sponso-
ringu, *know-how*, outsourcingu, barteru, licencji, koncernu, konsorcjum.

Autorzy łączą doświadczenie zawodowe prawników praktyków (adwokatów, radców prawnych) z podejściem naukowym. Są wśród nich specjaliści z różnych ośrodków akademickich: Uniwersytetu w Białymstoku, Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Uniwersytetu Gdańskiego, Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytetu Szczecińskiego oraz Uniwersytetu Wrocławskiego.

Książka przeznaczona jest dla prawników praktyków, przedsiębiorców oraz wszystkich osób starających się uzyskać podstawową wiedzę cywilistyczną z zakresu zobowiązań, a także tych, które mierzą się z konkretnymi problemami w trakcie prowadzenia działalności gospodarczej. Będzie cennym źródłem wiedzy dla studentów prawa podczas przygotowań do egzaminu z prawa zobowiązań i osób przygotowujących się do egzaminów na aplikacje prawnicze.

Agnieszka Malarewicz-Jakubów – profesor doktor habilitowana nauk prawnych; kierowniczka Katedry Prawa Handlowego Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku; adwokatka prowadząca własną kancelarię; członkini rad nadzorczych spółek handlowych; inicjatorka wielu przedsięwzięć mających na celu wspieranie przedsiębiorców; członkini Komitetu Nauk Prawnych PAN (2024–2027); autorka wielu publikacji z zakresu prawa cywilnego, handlowego, gospodarczego, ochrony konsumentów oraz medycznego.

9788383589749 W01P01

ISBN 978-83-8358-974-9

9 788383 589749

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA: +48 801 044 545

ZAMOWIENIA@WOLTERSCLUWER.PL

WWW.PROFINFO.PL

199 Zł (W TYM 5% VAT)